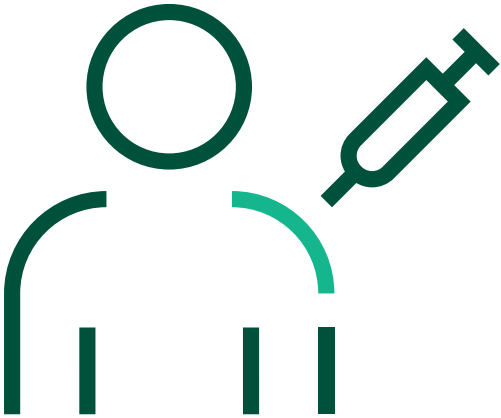

COVID-19'a karşı aşılama

06 Nisan 2021

Neden aşı olmam gerekir?

COVID-19 insanlarda yeni görülen bir virüsten kaynaklanmaktadır. Enfeksiyona karşı bağışıklığımız olmadığı için, COVID-19 bir pandemi olarak yayılmıştır.

Danimarka nüfusunun sadece küçük bir kısmı COVID-19'dan hastalanmıştır ve enfekte olanların, daha sonraki bir tarihte tekrar enfekte olmaktan tamamen korunup korunmadığını tam olarak bilmiyoruz.

COVID-19 herkesi etkileyebilir. COVID-19 nedeniyle herkes hastalanabilir. Ancak, bazıları enfeksiyon kapma durumunda ciddi şekilde hastalanmakla ve ölme riskiyle karşı karşıyadır.

Danimarka Sağlık Kurumu, COVID-19'dan enfekte olma ve hastalanmaya karşı koruma sağladığı için COVID-19 aşısını öneriyor.

Ne kadar çok kişi aşı olursa, salgın üzerinde kontrolümüz o kadar iyi olur.

Aşı olmak ücretsizdir ve teklifi kabul etmek sizin kendi isteğinize bağlıdır.

Aşı teklifi alır mıyım?

Danimarka'da yaşayan herkese, Danimarka vatandaşı olup olmadığına bakmaksızın COVID-19'a karşı aşı teklif edilir. Olabildiğince çok kişinin aşılması, salgını kontrol altında tutabilmemiz için önemlidir. Ancak 16 yaşından küçük çocuklara, hamilelere ve emziren annelere, aşının bu gruplar üzerinde test edilmediği için aşı teklif etmiyoruz.

Danimarka Sağlık Kurumunun aşı takvimi düzenli olarak güncellenmekte, takvimi takip ederek sıranın ne zaman size geleceğini kontrol edebilirsiniz: www.sst.dk/vaccinationskalender

Aşı için nasıl bilgilendirilirsiniz?

Sıra size geldiğinde, e-Boks aracılığı ile bildiri alırsınız, ayrıca www.vacciner.dk adresinden aşı randevusu oluşturabilirsiniz. Dijital bildirilerden muafsanız, bildiri size posta yoluyla iletilir ve aşı randevusunu telefon ile yapabilirsiniz.

Aşı randevusu için başvuru yapacağınızda, aşı için uygun zaman bulmakta zorlanabilirsiniz. Sisteme sürekli olarak yeni saatler eklendiği için, daha sonraki bir tarihte tekrar denemenizi önermekteyiz.

Teklifi hemen kabul etmezseniz, daha sonraki bir tarihte ücretsiz aşı yaptırma hakkınızı kaybetmezsiniz. Fakat Danimarka Sağlık Kurumu olarak, olabildiğince çok kişinin hızlı bir şekilde aşılanmasının salgın kontrolünü sağlamakta önemli olduğu için, aşı teklifini aldığınızda kabul etmenizi önermekteyiz.

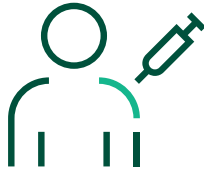
Aşım nasıl yapılır?

1. Randevu saatinde aşı için aşı merkezinde hazır bulunun. Ağız maskesi ve sarı sağlık sigortası kartınızı getirmeyi unutmayın.

2. Aşı farklı sağlık çalışanları tarafından yapılabilir, fakat bu personel daima bir doktorun sorumluluğu altında çalışır.

3. Genel olarak aşı omuzdan, kas üstüne yapılır.

4. Alerjik reaksiyon durumunda sağlık personelinin size yardımcı olabilmesi için, aşı sonrasında en az 15 dakika yakında bir yerde bekleyin.

Nelere özellikle dikkat etmeliyim?

1. 16 yaş altında olan çocuklara, hamilelere ve emziren annelere aşı yapmıyoruz, çünkü aşı bu gruplar üzerinde henüz ayrıntılı bir şekilde araştırılmamıştır. Hamilelik riskiniz var ise, lütfen aşı olmadan önce doktorunuzla görüşünüz. Ancak istisnai durumlarda, örneğin çok ciddi hastalıklar eşliğinde, bir çocuğun veya hamile kadının durumunu ele alan tıbbi bir değerlendirme sonrasında aşı önerilebilir.

2. Makrogol veya PEG gibi aşılarıdaki bileşenlerden bir veya birden fazlasına bilinen şiddetli alerjik anlık reaksiyonunuz (anafilaksi) varsa veya ilk dozdan sonra anafilaksi olmuşsanız, aşı olmayınız.

3. Çok az trombositiniz varsa veya hemofili gibi bir hastalığınız varsa, aşı olduğunuzda kan pıhtılaşması riskiniz artabilir. Bu nedenle aşı olamadan önce lütfen bir doktor ile görüşün.

Aşı randevumu hangi durumlarda ertelemeliyim?

1. Yüksek ateşiniz varsa (en az 38 derece) veya zatürre gibi akut ciddi enfeksiyonunuz varsa, aşı ertelenmelidir. Eğer sadece hafif bir ateşiniz ya da soğuk algınlığı gibi ciddi olmayan bir enfeksiyonunuz varsa aşı olabilirsiniz, ama her daim COVID-19 olup olmadığınızı değerlendirin.

2. COVID-19 bulaşmışsa, aşı olmayı erteleyin.

3. COVID-19 şüphesi veya yakın temasta olduğunuz için test yaptırdıysanız, test yanıtını alana kadar aşı olmayı erteleyin. Testiniz negatifse aşı olabilirsiniz, ancak pozitifse, hastalık bittikten bir ay sonrasına kadar beklemeniz önerilir.

Ne gibi yan etkilerim olabilir?

Tüm aşıların yan etkileri vardır, ancak her aşılanan yan etkiler yaşamaz. Genel olarak bunlar hafif ve geçici etkilerdir ve COVID-19'a karşı aşıların çok güvenli ve iyi belgelenmiş olduğunu düşünüyoruz. Aşağıda COVID-19'a karşı tüm aşılarla yaşanabilecek tipik reaksiyonlar verilmiştir.

Yaygın yan etki örnekleri	
Lokal reaksiyonlar	Tipik reaksiyonlar
<ul style="list-style-type: none">Aşı bölgesinde ağrı ve kızamıklık	<ul style="list-style-type: none">YorgunlukBaş ağrısıKas ve eklem ağrısıTitremeHafif ateş artışı
Nadir yan etkilere örnekler	
<ul style="list-style-type: none">Ciddi alerjik reaksiyonlarSolunum zorluğuCilt döküntüleriYüzde şişlik	

Çoğu kişi aşı bölgesinde ağrı yaşar. Birçoğu kas ağrısı veya hafif ateş artışı gibi genel reaksiyonlar yaşamaktadır, bu da vücudun bağışıklık sisteminin aşıya gerektiği gibi yanıt verdiği kanıtı olarak algılanabilir. Yukarıda bahsettiğimiz bilinen ve geçici olan belirtileriniz varsa, doktorunuza başvurmanız gerekmez.

Nadir durumlarda, aşılandıktan hemen sonra gelen ciddi alerjik reaksiyonlar görülebilir. Örneğin ilaçlara karşı ciddi bir alerjiniz varsa, aşı olmadan önce bu hususa dikkat etmeyi ihmal etmeyin. Sürekli olarak COVID-19 aşı merkezlerinde, nadir rastlanılan alerjik reaksiyonlara müdahaleye yönelik bir acil durum ekibi hazır bulunur.

Farklı aşılarla meydana gelen yaygın yan etkiler ve reaksiyonlar arasında çok az farklar bulunmakta. Daha fazla bilgi için www.sst.dk/covid-vaccination

Hangi aşıları yaptırabilirim?

Danimarka'da kullanılmak üzere onaylanan COVID-19'a karşı aşıdan biri size teklif edilecektir.

	Comirnaty®	COVID-19 Vaccine Moderna®
Türü	RNA-aşısı	RNA-aşısı
Geliştiren	Amerikan şirketi Pfizer ile işbirliği içinde Alman BioNTech şirketi	Amerikan şirketi Moderna
Üretim yeri	Almanya ve Belçika	İspanya ve İsviçre
Onaylı alan	16 yaş üzerindeki kişiler - hamileler ve emziren anneler hariç	18 yaş üzerindeki kişiler - hamileler ve emziren anneler hariç
Tam etki için doz adedi	2	2
Aşılar arasında ki süre	3-6 hafta	4-6 hafta
Tam etkinin ulaşılması	ikinci aşı sonrası 7 gün	ikinci aşı sonrası 14 gün

Aşımı kendim seçebilir miyim?

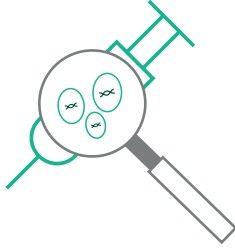
Sadece sınırlı sayıda aşı aldığımızdan ve aşıların çok özel koşullar altında depolanıp ele alınması gerektiğinden, aşıların dağılımını sıkı bir şekilde kontrol altına almamız gerekiyor, ayrıca bunu aşıların çok fazla israf edilmemesi için yapıyoruz. Bu nedenle, ücretsiz teklif kapsamında aşı türünü kendiniz seçemezsiniz. Aynı durum ayrıca Danimarka'daki çocuk aşı programı ve diğer ücretsiz aşı programları için de geçerlidir. Şuan için Danimarka'ya teslim edilen tüm COVID-19 aşıları, ücretsiz aşı teklifi kapsamında dağıtılacak ve bu nedenle aşının reçeteyele satın alınması mümkün olmayacaktır.

Aşı nasıl etki ediyor?

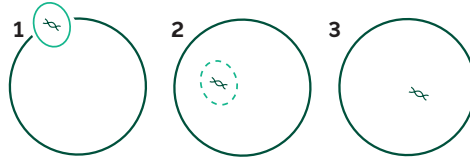
COVID-19'a karşı onaylanmış tüm aşılar insan vücudunda doğal olarak bulunan maddeler olan nükleik asitlerden (RNA veya DNA) yapılmış küçük kod şeritleri içerir. Comirnaty® ve COVID-19 Vaccine Moderna® aşılarında ise, kod şeritleri yağlarla kaplanmıştır.

Kod şeritleri vücudun hücrelerine girdikten sonra, kod koronavirüs için yeni olan bir proteine dönüşür. Bu proteinler, vücudun bağışıklık sistemini koruyucu antikolar ve özel bağışıklık hücrelerini oluşturması için uyarır, böylece bağışıklık sistemi daha sonra enfekte olmaları durumunda virüsü tanıyabilir ve parçalayabilir.

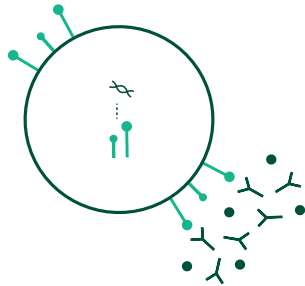
Aşıdaki kod şeridi ve yardımcı maddeler etki ettikten sonra vücutta hızla parçalanır.

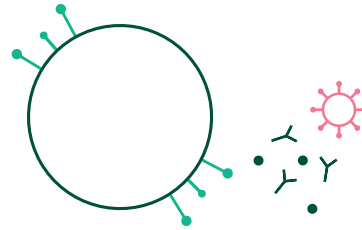
1. Aşı, küçük kod şeritleri içerir.

2. Kapsülleme yöntemi kod şeritlerinin vücudun hücrelerine girmesine yardımcı olur. Daha sonra, kapsüller vücudun enzimleri tarafından hızla parçalanır.

3. Küçük kod şeritleri, hücrenin dışına yerleşen yeni proteinler üretmesine ve vücudun bağışıklık sistemini antikolar ve bağışıklık hücreleri oluşturması için uyarılmaktadır.

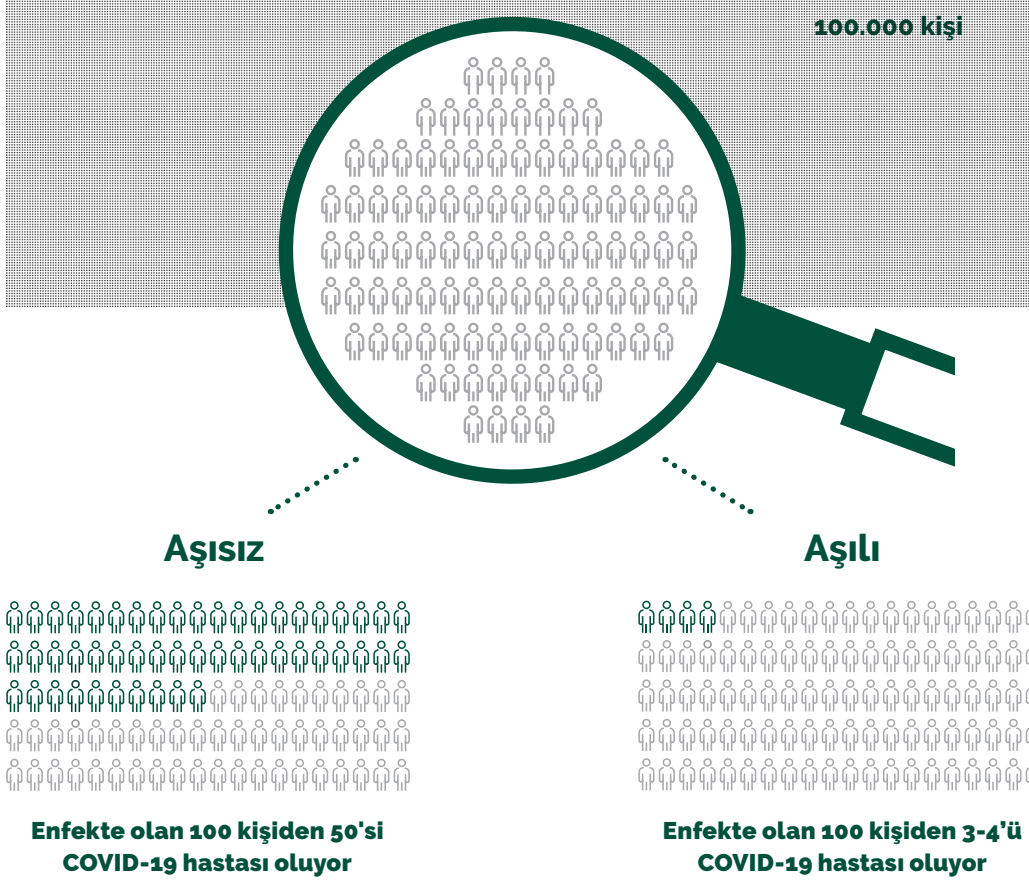
4. Antikolar ve bağışıklık hücreleri daha sonra enfekte olursanız virüsü parçalayabilir. Kod şeridi işlevini bitirdiğinde hücre içinde parçalanır.

Aşılar ne kadar etkili?

COVID-19'a karşı aşıların tümü, bir grubun bir aşı vurulduğu ve başka bir grubun salin veya başka bir aşı (plasebo olarak adlandırılan) sıvının vurulduğu, büyük ölçekli rasgele yapılan çekiliş deneyleriyle çalışılmıştır. Aşıların etkisi, iki gruptan kaç kişinin COVID-19'dan hasta olduğu karşılaştırılarak hesaplanır.

Genel olarak, aşılananların küçük bir kısmı daha sonra COVID-19'a yakalandı. Aşının etkisi, aşılananların hastalanma riskinin, plasebo alan gruba kıyasla ne kadar az olduğu kıyasla hesaplanır. Örneğin, bir grupta 100 ve diğer grupta 5-6 kişi hasta olursa, Cominarty® ve COVID-19 Vaccine Moderna® için olduğu gibi, etki% 94-95 olacaktır.

Aynı zamanda, bu "sadece" %95 civarında korunduğunuz anlamına gelmez ve ayrıca aşı olsanız dahi COVID-19'a yakalanma riskiniz %5 olduğu anlamına da gelmez. Gerçekte enfekte olma riski çok daha az, çünkü aşılanıp aşılanmadığınıza bakılmaksızın COVID-19'a yakalanma riskinin düşük olduğunu da dikkate almalısınız. Örneğin, 100'lük bir enfeksiyon oranı (insidans), son 24 saat içinde 100.000 kişi başına 100 enfekte kişi tespit edildiği anlamına gelir. Bunların yaklaşık yarısının da semptomları olduğunu, yani COVID-19'dan hastalandığını varsayarsak, aşıların etkisi - herkes aşılanmışsa - enfekte bireylerin sadece 3 ila 4'ünün COVID-19 ile hasta olacağı, 50'sinin ise aşı olmasa hasta olacağı anlamına gelir.

Aşıların enfeksiyon taşıyıcısı olmayı da engellediğine dair henüz güvenli bir kanıtımız yok, ancak bunun böyle olacağına ve aşılar çıktıkça yapılacak çalışmalar sonucu, bu tür dökümana sahip olacağımıza inanıyoruz.

Aşılar yaşlılarda da aynı derecede etkili midir?

Bilimsel çalışmalar Comirnaty® ve COVID-19 Vaccine Moderna®'nın yaşlılarda ve risk faktörleri olan kişilerde aynı yüksek etkililiğe sahip olduğunu gösteriyor.

Neden iki kez aşı olmam gerekiyor?

Aşının tam etkisi, ikinci aşının üstünden 1-2 hafta geçtiğinde tam etkiye ulaşır, bu nedenle iki kez aşı olmanız gerekmektedir.

Aşının sağladığı korumanın ne kadar süreceğine dair henüz elimizde kanıt yok ve bu nedenle korumanın yıllarca sürüp sürmeyeceğine ya da korunmaya devam etmek için daha sonra tekrar aşılanmanız gerekip gerekmeyeceğine dair bir şey söyleyemiyoruz.

Aşı olduktan sonra nasıl davranmalıyım?

Aşı olmuş olsanız bile, Danimarka Sağlık Kurumunun enfeksiyonu önlemeye dair genel tavsiyelerine uymaya devam etmelisiniz. Aşılar %100 etkili değildir ve aşının, virüsü taşımanızı ve başkalarına bulaştırmanızı engelleyip engellemediğini henüz bilmiyoruz.

Aşı olduktan sonra ciddi belirtilerle karşılaşırsanız, doktorunuza danışmalısınız. Bunlar örneğin nefes almada güçlük veya deri döküntüleri gibi alerjik belirtiler olabilir. Doktorunuz belirtilerin aşı veya diğer koşullardan kaynaklanma olasılığını değerlendirebilir ve ihtiyaç duymanız üzerine tedavi başlatabilir.

Doktorunuz şüpheli yan etkileri Danimarka İlaç Kurumuna bildirmekle yükümlüdür. Şüpheli advers reaksiyonları kendiniz de www.lmst.dk adresinden Danimarka İlaç Kurumuna bildirebilirsiniz.

Sorularınıza yanıtları nerede bulabilirsiniz?

COVID-19 aşısına dair en güncel bilgiye www.sst.dk/covid-vaccination üzerinden her zaman ulaşabilirsiniz ve yeni koronavirüs ve COVID-19 hakkında detaylı bilgiyi de www.sst.dk/corona adresinden okuyabilirsiniz.